

VÄSTANFJÄRD GALTARBY RÅBERGET

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

Henrik Asplund 1987

Erhvit. Nr 59/29.3.1988

VÄSTANFJÄRD, GALTARBY, RÄBERGET 923 01 012

Provutgrävning av en stenålders-
boplats 23 - 24.05.1987.

VÄSTANFJÄRD, GALTARBY, RÄBERGET *923 01 012*

Provutgrävning av en stenålders-
boplats 23 - 24.05.1987.

Kommun : Västanfjärd
By : Galtarby
Gård : Olofsgård 15:14 (tidigare 15:9)
Ägare : Föreningen Konstsamfundet r.f.

Grundkarta : 1034 14 + 2012 14

Koordinater : x 6660 72
y 2418 44
z c. 35 m (enl. grundkartan)

Fynd : TYA 390:1-11

Rapporten innehåller : 3 sidor
5 bilagor

Tidigare forskning :

Henrik Asplund 1987, Västanfjärd, Galtarby, Räber-
get, Selvitys syksyllä vuonna 1986 löytyneestä
kivikautisesta asuinpaikasta.

Boplatsen kallad Råberget upphittades hösten 1986 av amatörarkeologen Hans Myhrman. De första fynden kom fram intill den väg som från trakten av Ansvedjaträsket viker av i riktning mot den s.k. Bofallsmossen. Fyndplatsen ligger alldeles intill kommungränsen mellan Västanfjärd och Dragsfjärd (bilaga 1)

Redan vid upphittandet av boplatsen, och i samband med en av undertecknad företagen granskning visade det sig, att boplatsens läge i terrängen var problematiskt att tolka. Hans Myhrmans första fynd hade kommit fram på ett ställe där markens ytskikt föreföll att ha skalats av, möjligen i samband med byggandet av vägen. I en på denna plats grävd provgrop hittade han förutom kvartsavslag två fragment av slipade stenföremål samt en liten keramikskärva. Fyndplatsens omgivning - en brant sluttning i norr, stenig mark i väster, ett litet berg i söder, en fuktig sänka i sydost - gav emellertid inga ledtrådar angående boplatsens karaktär. Med ledning av fynden drogs dock den slutsatsen, att det på platsen finns en stenåldersboplats, och att den (utgående från höjden över havet) torde datera sig till kamkamisk tid (Asplund 1987).

Undersökningen under veckoslutet 23-24.05.87 företogs av amatörarkeologikursen vid Kimitobygdens medborgarinstitut. Ett knappt tiotal amatörer deltog. Arbetet inleddes med uppmätandet och grävandet av 7 provgropar med 10 meters mellanrum i närheten av den gamla fyndplatsen. För att få en bild av läget söder om vägen grävdes här två provgropar med 5 meters mellanrum. (bilaga 2)

Resultatet blev klen både på den norra och den södra sidan om vägen; ingenstans kunde man skönja ett färgat kulturlager, och fynden var nästan obefintliga. Norr om vägen bestod marken av hård sand och morän, i vilken man endast hittade några enstaka kvartsbitar som kunde tänkas vara avslag. I de två groparna söder om vägen bestod marken av leraktig silt; i den ena gropen (85/100) iaktogs ett tiotal skärvstenar, i den andra en enstaka skärvsten. Dessa kan möjligen ha ett samband med boplatsen, men tolkningen är svår emedan de kom fram i ett jordlager som inte kan vara det primära boplatslagret. (bilaga 3)

De nio provgroparna innehöll egentligen ingenting, som skulle ha fört undersökningen nämnvärt framåt. Samtidigt kunde man konstatera, att det intuitivt sett enda potentiella området, var förekomsten av en boplats var någotsånär sannolik, nu hade gått igenom. Man beslöt därför att öppna en 2 x 2 meter stor provruta i den gamla fyndplatsens omedelbara närhet (bilaga 2).

Det visade sig, att marken här bestod av relativt grov och hård morän, vars ytskikt tydligen hade omrörts och delvis avskalats; på ett par ställen förekom humusblandad jord ännu på c. 25 cm:s djup (bilaga 4). Jorden hade ingen speciell färgning förutom i ett (med största sannolikhet naturligt) grått område i rutans sydöstra del. I rutans södra halva hittades 63 kvartsavslag (TYA 390:8), av vilka en del är mycket karakteristiska, 4 osäkra stenartsavslag och ett råämne av kvarts vägande 2,5 kg (bilaga 5). Det sistnämnda (TYA 390:9) har några små slagspår på ytan. Kvartsavslagen kom fram på olika djup i den till synes orörda hårda moränen; de sista hittades på c. 40 cm:s djup.

Efter att undersökningen hade avslutats, fylldes alla provgropar samt provrutan igen. Koordinatpunkterna 96/110 (provrutans sydöstra hörn) och 100/110 utmärktes med i marken nästan helt inslagna träpäl- lar.

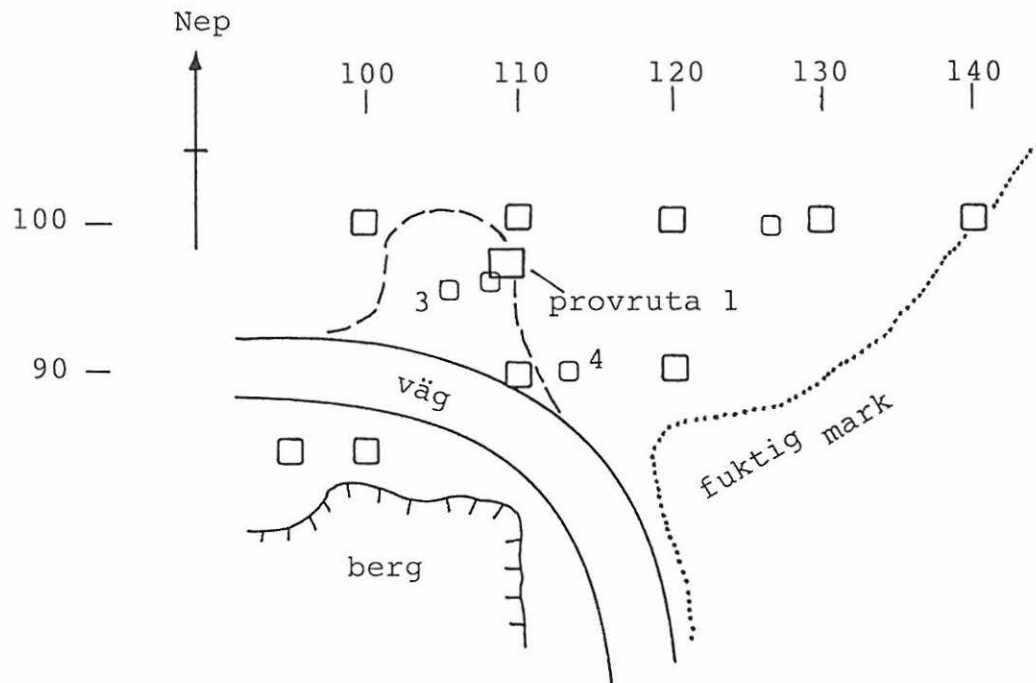
I det föregående konstaterades redan, att markens ytlager vid prov- rutan hade omrörts, emedan inget tydligt humus- och urlakningslager kunde urskiljas. Frågan är dock om inte också själva moränen i något skede hade omrörts i samband med t.ex. ett jordras i den relativt branta omgivningen. Detta skulle kunna förklara kvartsavslagets förekomst djupt i den till synes rena moränen. Jordlagren var emeller- tid så hårt packade, att ett dylikt ras i så fall måste ha skett för mycket länge sedan. Jordens hårdhet på fyndplatsen utesluter samtidigt tanken på att fynden har kommit till platsen med sand som hämtats till vägbygget.

Eftersom fynden uteslutande bestod av kvarts, och fyndplatsens läge var svårtolkat, framkom tanken på att boplatsen kunde vara ett till- fälligt läger använt i samband med kvartsbrytning i närheten. Denna hypotes stärktes till en början av att det uppe på berget som höjer sig bakom fyndplatsen faktiskt finns en kvartsåder. Förekomsten såg dessutom utnyttjad ut, vilket man främst kunde sluta sig till av att kvartsflisor låg utspridda på berget relativt långt borta från själva ådern. Hypotesen var trots denna lovande början inte användbar, ty kvartsen som hittades på boplatsen var inte av samma typ som den uppe på berget; den senare (se TYA 390:11) var påfallande grovkornig i jämförelse med kvartsavslagen ock kvartskärnan. Enligt några av amatörarkeologerna som arbetat på stålverket i Dalsbruk, har kvarts också använts vid järnhantering, vilket kan betyda att man brutit kvarts på Kimitoön också under historisk tid.

Provundersökningen vid Råberget gav en del ny information om förhål- landena på fyndplatsen, men inga nya möjligheter till tolkning av fynden. Den i detta skede troligaste hypotesen är ungefär densamma som framlades redan 1986 utgående från Hans Myhrmans fynd. Den till sin storlek ringa boplatsen har troligen varit belägen vid ett sund (35 m:s höjdkurvan) eller en havsvik (30 m:s höjdkurvan), och den torde enligt detta vara från den kamkeramiska tiden. En del av boplat- sen har tydligen blivit förstörd vid byggandet av den intill belägna vägen.

Abo 13.02.1988

Henrik Asplund

VÄSTANFJÄRD, GALTARBY, RÅBERGET 1987

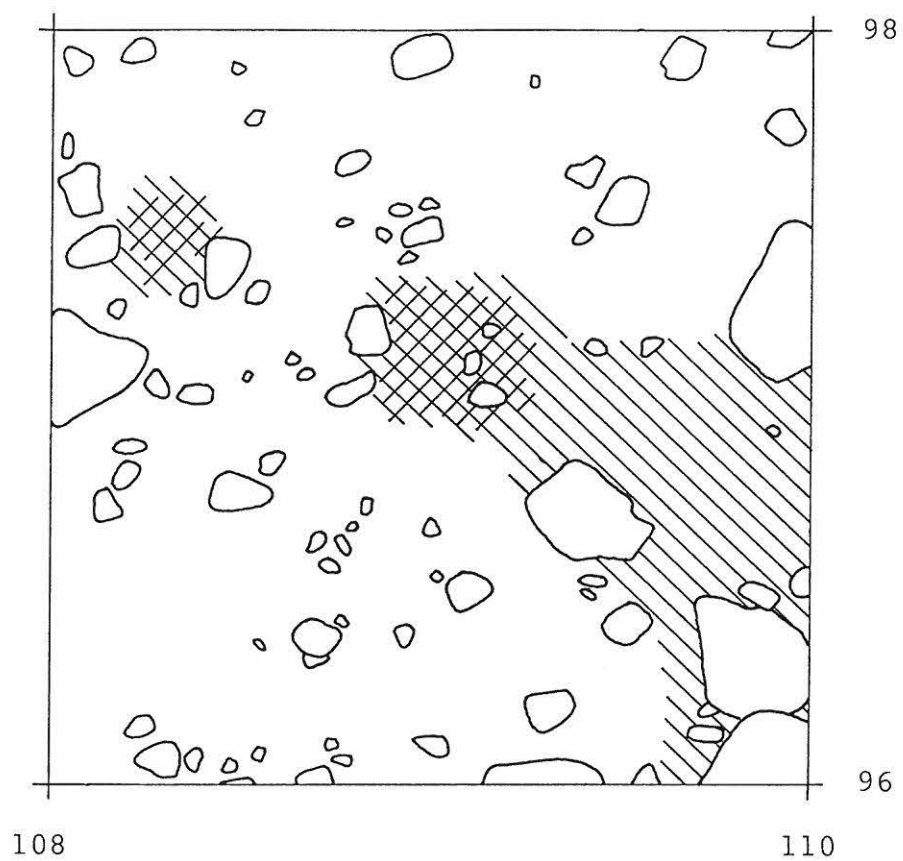
Provgroparna och provruta 1

□ provgrop 1987

□ provgrop 1986, som kunde urskiljas i marken

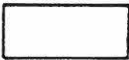

PROVGRÖPARNA

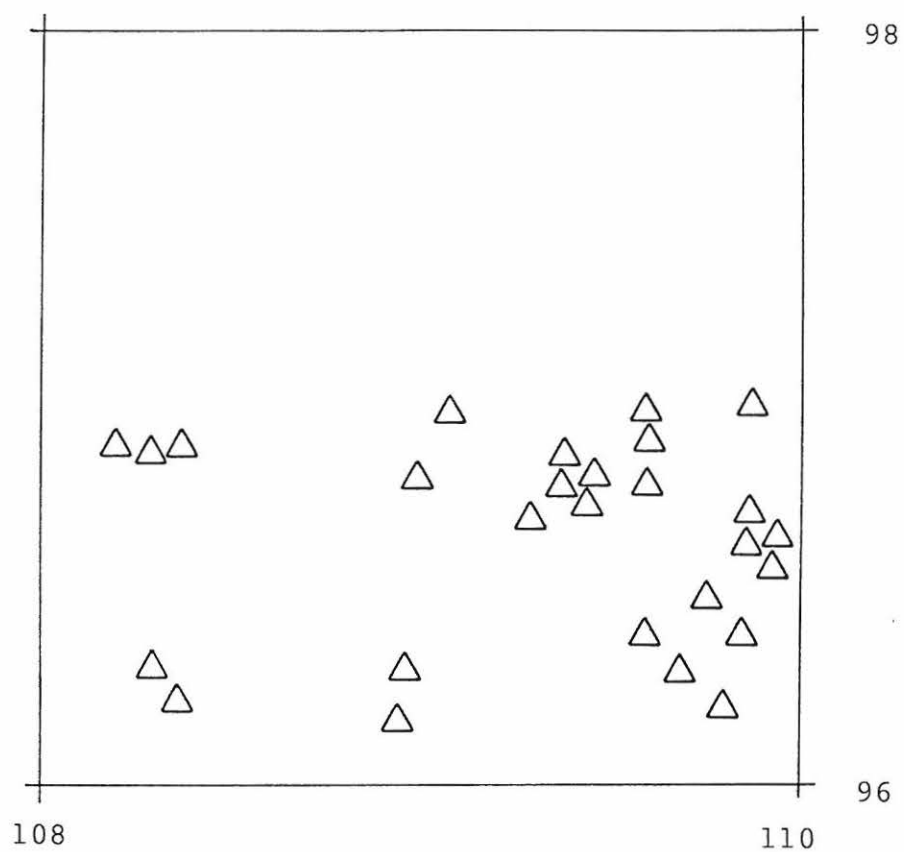
- 85/ 95 Leraktig silt. Inget kulturlager. En skärvsten iaktogs.
- 85/100 Leraktig silt. Inget kulturlager, men ett tiotal skärvstenar.
- 90/110 Inget kulturlager. Genast under ytan kom leraktig silt fram, möjligen p.g.a. att gruslagret skalats av vid vägutjämnningen.
- 90/120 Inget kulturlager.
- 100/100 Inget kulturlager.
- 100/110 Inget kulturlager.
- 100/120 Inget kulturlager.
- 100/130 Inget kulturlager.
- 100/140 Inget kulturlager. Jorden kraftigt humusblandad och fuktig av det intill belägna kärret.

VÄSTANFJÄRD, GALTARBY, RÅBERGET 1987

Provruta 1

	ljus sand
	gråaktig sand
	humusblandad jord

VÄSTANFJÄRD, GALTARBY, RÅBERGET 1987

Provruta 1

△ kvartsavslag